09/07/2019

Τι είναι η Ιερωσύνη;

/ Ορθόδοξες Προβολές

1. Μυστήριο και θαύμα.

Η ιερωσύνη είναι μυστήριο με την πιο περιεκτική σημασία του όρου. Είναι ένα μέγα και συνεχές θαύμα που απεργάζεται μέσα στην Εκκλησια η φιλανθρωπία του Θεού. Αυτό αποτελεί την πίστη και την εμπειρία της Εκκλησιας. Ο άνθρωπος, το οστράκινο σκεύος, να γίνεται ο μεσίτης Θεού και ανθρώπων, ο λειτουργός των μυστηρίων, ο οικονόμος της χάριτος, ο ποιμήν αθανάτων ψυχών “αίματι Χριστού εξηγορασμένων” (Μ. Βασιλείου. Όροι κατ’ επιτομήν ΡΠΔ΄, ΒΕΠΕΣ 53, 305).

Είναι απροσμέτρητο το ύψος της ιερωσύνης. Και απερίγραπτα μεγάλη η τιμή που γίνεται στον άνθρωπο, τον οποίο αξιώνει ο Θεός να γίνει ιερεύς Του. Και όσο εμβαθύνει στο μυστήριο της ιερωσύνης και συνειδητοποιεί το θαύμα της ιερατικής κλίσεώς του, τόσο κατανοεί και το μέγεθος της τιμής με την οποία τον τίμησε ο Θεός.

2. Χάρισμα και δωρεά.

Η ιερωσύνη είναι ακόμη χάρισμα και δωρεά. Και χάρισμα σημαίνει κάτι που μας δίδεται κατά χάριν και παρ' αξίαν. Κανείς δεν δικαιούται το χάρισμα. Ούτε μπορεί να το απαιτήσει ή να το εξαγοράσει. Όποιος κι αν είναι αυτός. Όσα προσόντα κι αν διαθέτει. Όσο μεγάλη κι αν είναι η προσωπική του αρετή. "Ουχ εαυτώ τις λαμβάνει την τιμήν, αλλά καλούμενος υπό του Θεού, καθάπερ και Ααρων" (Εβρ. 5,4).

Στην κλήση αυτή του Θεού και της Εκκλησιας ανταποκρινόμενος ο πιστός, προσφέρει τον εαυτό του με πολλή συντριβή και βαθιά ταπείνωση. Συντρίβεται για την ανθρώπινη ευτέλεια και την αναξιότητά του. Ταπεινώνεται ενώπιον της δυνάμεως του Θεού που καταδέχεται να σκηνώσει στην αδύναμη ύπαρξή του. Συνειδητοποιεί βαθιά μέσα του πως η ιερωσύνη που λαμβάνει αποτελεί χάρισμα και δωρεά που η φιλανθρωπία του Θεού παρέχει χάριν του λαού Του και όχι επιβράβευση της αξιοσύνης ή των προσόντων του.

"Α γαρ εγκεχείρισται ο ιερεύς, Θεού μόνου εστί δωρείσθαι και όπουπερ αν η ανθρωπίνη φθάση φιλοσοφία, ελάττων της χάριτος εκείνης φανείται... Και τι λέγω τούς ιερείς; Ούτε άγγελος, ούτε αρχάγγελος εργάσασθαί τι δύναται εις τα δεδομένα παρά Θεού αλλά Πατήρ και Υιός και Άγιον Πνεύμα πάντα οικονομεί, ο δε ιερεύς την εαυτού δανείζει γλώτταν και την εαυτού παρέχει χείρα" (Ιω. Χρυσοστόμου, εις 'Ιω. ομιλ. 86,4 PG 59, 472).

3. Αποστολή.

Η ιερωσύνη είναι και αποστολή• αποστολική κλίση, αποστολικό χάρισμα και αποστολικό έργο. Λαμβάνοντας το χάρισμα της ιερωσύνης κατά την ώρα της χειροτονίας μας, συμμετέχουμε στην αποστολή του Χριστού την αποστολή που με την κλήση τους αναδέχτηκαν και υπηρέτησαν οι Απόστολοι και στη συνέχεια μεταβίβασαν στούς διαδόχους τους, τούς ποιμένες της Εκκλησίας.

Στα πρόσωπα των επισκόπων και εν γένει των κληρικών της Εκκλησίας συνεχίζεται η αποστολή του Χριστού. Είναι αυτό ακριβώς που ονομάζουμε αποστολική διαδοχή ότι δηλαδή το χάρισμα της ιερωσύνης, που υπάρχει και συνεχίζει να λειτουργεί μέσα στην Εκκλησία, προέρχεται κατά συνεχή και αδιάκοπη διαδοχή από αυτούς τούς Αποστόλους. Είναι η συνέχιση και επέκταση του έργου που πραγματοποίησε “ο απόστολος και αρχιερεύς της ομολογίας ημών ‘Ιησους” (Εβρ. 3,1). Αυτό που λέει ο Παύλος για τούς Αποστόλους, “δια Ιησού Χριστού του Κυρίου ημών ελάβομεν χάριν και αποστολήν εις υπακοήν πίστεως εν πάσι ταις έθνεσιν υπέρ του ονόματος αυτού” (Ρωμ. 1,5), μπορούμε να το επαναλαμβάνουμε κι εμείς οι ποιμένες της Εκκλησίας για τον εαυτό μας.

Η ιερατική κλίση, λοιπόν, αποτελεί συμμετοχή στην αποστολή του Χριστού. Το ποιμαντικό έργο της Εκκλησίας είναι έργο αποστολικό, είναι η συνέχιση και η προέκταση του έργου του Χριστού. Ο Ιερεύς ποιμαίνει τα δικά Του λογικά πρόβατα. Ο Ιησούς Χριστός είναι ο μέγας και αιώνιος αρχιερεύς της Εκκλησίας. Και το δικό Του αρχιερατικό αξίωμα συνεχίζεται δια μέσου του θεσμού της ιερωσύνης.

Η ιερωσύνη ως αποστολή νοούμενη είναι πρωτίστως έργο αγάπης· αγάπης προς τον Χριστό και αγάπης προς το ποίμνιο του Χριστού, το οποίο οι κληρικοί καλούνται να διαποιμάνουν. Όποιος δεν αγαπά ολόθερμα τον Χριστό δεν μπορεί να είναι απόστολός Του. Μόνο η αγάπη του Χριστού γεννά και συντηρεί στην καρδιά του ιερωμένου τη βαθιά συναίσθηση της ιερατικής ευθύνης του. Και με τη δύναμη που παρέχει πάλι η αγάπη του Χριστού μπορεί ο εργάτης της Εκκλησίας να υπομένει τούς κόπους και τις θλίψεις -πολλές φορές ακόμη και το διωγμό -που συνεπάγεται η γνήσια ιερατική ζωή.

4. Διακονία.

Από τα βασικά γνωρίσματα της ιερωσύνης είναι ο διακονικός χαρακτήρας της. Η ιερωσύνη είναι “έργον διακονίας” (Εφ. 4,12), που σημαίνει ταπεινή υπηρεσία και θυσιαστική προσφορά προς τούς άλλους, τούς αδελφούς μας, τούς οποίους ως κληρικοί αναλαμβάνουμε να διακονήσουμε. Πρότυπά μας και ως προς αυτή την πλευρά του ιερατικού χαρίσματος είναι ο Κύριος Ιησούς και οι Απόστολοι Του.

Το έργο του Χριστού στον κόσμο είναι υπηρεσία και διακονία. “Ο υιός του ανθρώπου ουκ ήλθε διακονηθήναι”, είπε ο ίδιος αναφερόμενος στην αποστολή Του, “αλλά διακονήσαι και δούναι την ψυχήν αυτού λύτρον αντί πολλών” (Μαρκ. 10,45). Εν μέσω των Αποστόλων και εν μέσω της Εκκλησίας είναι και θα παραμένει “ως ο διακονών” (Λουκ. 22,27). Και ο ίδιος στη Βασιλεία Του “περιζώζεται και ανακλινεί

…, και παρελθών διακονήσει” τούς πιστούς δούλους Του (Λουκ. 12,38).

Είναι ανάγκη, λοιπόν, να επανεύρουμε και να εμβαθύνουμε στο διακονικό χαρακτήρα της ιερωσύνης· Πάνω απ’ όλα είμαστε διάκονοι Ιησού Χριστού, και η ιερατική αποστολή που αναλάβαμε είναι “έργον διακονίας” (‘Εφ. 4,12). Το πνεύμα διακονίας είναι η ειδοποιός διαφορά μεταξύ του ιερατικού υπουργήματος και των διαφόρων εξουσιών και αξιωμάτων του κόσμου τούτου.

Η ιερωσύνη είναι και πρέπει να παραμένει στα πρόσωπα όλων μας διακονία και ως διακονία Ιησού Χριστού και της Εκκλησίας Του, του λαού του Θεού, θα πρέπει να ασκείται. Είναι, για να θυμηθούμε τις ωραίες εκφράσεις του αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου, “αρετής τύπος” και όχι “αφορμή βίου”, “λειτουργία υπεύθυνος” και όχι “αρχή ανεξέταστος” (Απολογ. 8, ΒΕΠΕΣ 58, 248-249).

Στο διακονικό χαρακτήρα της βρίσκεται και η αξία, η τιμή και το μεγαλείο της ιερωσύνης. Πολλοί λειτουργοί φέρουμε έναν επιστήθιο σταυρό. Αποτελεί πλάνη αν τον εκλαμβάνουμε για φανταχτερό στολίδι και τον φέρουμε επιδεικτικά. Ο επιστήθιος σταυρός είναι κατ’ εξοχήν σύμβολο αυταπάρνησης, προσφοράς και διακονίας. Και ο κληρικός που τον φέρει θα πρέπει να έχει προ οφθαλμών πολύ περισσότερο το βάρος και την ευθύνη της ιερατικής διακονίας που επωμίστηκε, παρά την τιμή και τη διάκριση που η σταυροφορία δείχνει.

5. Έργο.

Η ιερωσύνη, τέλος, είναι έ ρ γ ο ν, δηλαδή εργασία. Και αν κάθε έργο προϋποθέτει αίσθημα ευθύνης, ζήλο, κόπο και μόχθο, πολύ περισσότερο η ιερωσύνη. Είναι έ ρ γ ο Θ ε ο ύ, έργο που κατά τον Χρυσόστομο “αυτής άπτεται της ψυχής και διαβαίνει τούς ουρανούς” (Περί ιερωσύνης λογ. 3,5 PG 48, 643). Η φύση αυτή της ιερατικής διακονίας, ότι δηλαδή είναι έργο Θεού και ότι ενώ ασκείται στη γη οι συνέπειές της έχουν αιώνες προεκτάσεις, απαιτεί από αυτούς που την επωμίζονται να την διεξάγουν με βαθύ αίσθημα ευθύνης και να μη φείδονται κόπων και θυσιών για την πληρέστερη και αποτελεσματικώτερη άσκησή τους.

Συχνά ο Κύριος ονομάζει την αποστολή Του έργον. Αυτό γίνεται κυρίως στο τέταρτο Ευαγγέλιο (‘Ιω. 4, 34, 36 9,4 10, 37-38). Η ομολογία επίσης που κάνει ο Ιησούς στην αρχιερατική Του προσευχή είναι: “το έργον ετελείωσα ο δέδωκάς μοι ίνα ποιήσω” (Ιω. 17,4). Είναι φανερό ότι ως έργο ο Χριστός εννοεί τη σωτηρία του κόσμου, τον θεμελιώδη δηλαδή σκοπό για τον οποίο ενανθρώπησε.

Με την ίδια σημασία χρησιμοποιεί τον όρο και ο απόστολος Παύλος (Α΄ Κορ. 3, 13-15). Η αποστολή του στο κήρυγμα είναι “έργον Κυρίου” (Α΄ Κορ. 16, 10). Η ύπαρξη της χριστιανικής κοινότητος της Κορίνθου ήταν το “εν Κυρίω έργον” του

Αποστόλου, δηλαδή ο καρπός του ιεραποστολικού του μόχθου. Και ο Τιμόθεος προτρέπεται να ασκήσει έργο ευαγγελιστή: “έργον ποίησον ευαγγελιστού” (Β΄ Τιμ. 4,5).

Έργο, λοιπόν, είναι και η ιερωσύνη ένα έργο υπεύθυνο, λεπτό και κοπιώδες. Στο πρόσωπο του καλού ποιμένος, του Αρχιποίμενος Κυρίου, ο κόπος του έργου και ο βαθμός προσφοράς φθάνει μέχρι την αυτοθυσία (Ιω. 10, 11). Το ίδιο επαναλαμβάνεται και στη ζωή των Αποστόλων. Υπηρέτησαν το κήρυγμα του Ευαγγελίου “εν υπομονή πολλή, εν θλίψεσιν, εν ανάγκαις, εν στενοχωρίαις, εν πληγαίς, εν φυλακαίς, εν ακαταστασίαις, ε ν κ ό π ο ι ς .....” (Β΄ Κορ. 6, 4-5). Συχνά ο απόστολος Παύλος υπενθυμίζει στούς παραλήπτες των επιστολών του τον κόπο και το μόχθο που δοκίμαζε εργαζόμενος για την εξάπλωση του Ευαγγελίου του Χριστού (Α΄ Κορ. 15, 10, 58 Γαλ. 4,11 Κολ. 1,29 Α΄ Θεσσ. 3,5). Ο κόπος και ο μόχθος που κατέβαλαν και οι ιδρώτες που έχυσαν οι Απόστολοι, πότισαν τον σπόρο του θείου λόγου και συνείργησαν στην αύξηση και την καρποφορία της εκκλησιαστικής σποράς.

Ένα γνήσιο ιερατικό ήθος εμπερικλείει όλα εκείνα τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν την ιερωσύνη ως έργον: το πνεύμα της αυταπάρνησης, την αποστολική κακοπάθεια, το βαθύ αίσθημα ευθύνης, την ακατάβλητη εργατικότητα. Η ιερωσύνη δεν μας δίνει το δικαίωμα να διεκδικούμε τιμές, προνόμια και ανέσεις. Αποτελεί έργον που συνεπάγεται κόπους, θυσίες και όχι σπάνια τη χλεύη και το διωγμό του κόσμου.

Αν η ιερωσύνη είναι έργον, τότε και οι κληρικοί είναι οι εργάτες της Εκκλησίας, οι εργάτες του θείου αμπελώνος (πρβλ. Ματθ. 20, 1-16), οι εργάτες που ο Κύριος “εκβάλλει εις τον θερισμόν αυτού” (Ματθ. 9, 37-38. Πρβλ. Ιω. 4, 35-38).

(Από το βιβλίο του Αρχιμ. Συμεών Π. Κούτσα, νυν Μητροπολίτου Ν. Σμύρνης, “Ο Κληρικός και η Ιερωσύνη του”)